

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Jan. 1884, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, angående försäljning af kronolägenheten Låstads qvarnstensbrott i Bergs socken och Vadsbo härad af Skaraborgs län; gifven Stockholms slott den 7 December 1883.

I öfverensstämmelse med de föreskrifter, som i Kongl. skrifvelsen den 16 Mars 1824, kungjord genom Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegii cirkulär den 14 April samma år, meddelats angående en förändrad reglering af kronoskogarne och allmänningarne i riket, har, enligt nådigt bref den 8 Oktober 1828, kronoparken Binnebergsmo jemte dermed sammanhängande Billingsliderna i Vadsbo härad af Skaraborgs län blifvit sålunda disponerad, att, sedan åtskilliga angränsande hemman tilldelats mark såsom ersättning för å parken förut begagnadt mulbete och erhållen skogsutsyning, återstoden af parken, 200 tunnland 2 kappland, indelats i sex särskilda lotter, hvilka, skattlagda i den ordning ofvanberörda cirkulär bestämmer, blifvit till den högstbjudande å auktion försålda.

Vid denna försäljning undantogs dock ett område af 8 tunnland 11,9 kappland, det så kallade Låstads qvarnstensbrott, hvilket, på tre sidor omslutet af den afyttrade lotten N:o 3 och å den fjerde angränsande Timmerdala egor, vid tiden för försäljningen var inmutadt för qvarnstensbrytning. Enligt hvad numera blifvit upplyst, upphörde qvarnstensbrytningen för mer än 30 år sedan, hvarefter lägenheten brukats under skattehemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Stolan eller Stoland N:o 1.

Med föranledande af särskilda hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet gjorda ansökningar dels om erhållande af åborätt till

ifrågavarande lägenhet, dels att, mot erläggande af köpeskilling och årlig afgäld få lösa densamma, har, sedan egaren till hemmanet Stolan, öfver dessa ansökningar hörd, uppgifvit sig vara egare till lägenheten, men icke kunnat dertill visa vederbörlig åtkomst, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande låtit mot egaren af nämnda hemman anhängiggöra rättegång vid Vadsbo häradsrätt i Binnebergs tingslag, med yrkande om lägenhetens återvinnande till Kongl. Maj:t och Kronan; och förpligtades egaren till Stolan genom häradsrättens utslag den 11 April 1882, hvilket sedermera vunnit laga kraft, att fardagen den 14 Mars 1884 till Kongl. Maj:t och Kronan afträda Låstads qvarnstensbrott och dertill hörande utmål med rätt dock att från lägenheten bortflytta derstädes befintliga åbyggnader och hägnader samt planterade fruktträd.

I anledning häraf har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på anmodan af Kammarkollegium, till Kollegium inkommit med yttrande om lägenhetens framtida disposition och dervid anført, att, då Låstads qvarnstensbrott i anseende till sitt ringa omfång, sin beskaffenhet och sitt af skattemark omslutna läge icke lämpade sig att som kronopark bibehållas och eljest veterligen icke vore för något kronans behof erforderligt, detsamma syntes böra kronan fränhändas, hvilket dock i betraktande å ena sidan af kostnaderna för en skattläggning och å den andra af den sannolikt högst ringa inkomst, lägenheten skulle lemna vid ett blifvande skatteköp, icke borde ske medelst dess upplåtande under stadgad åborätt utan genom försäljning till den högstbjudande, samt att, för den händelse lägenheten icke ansåges kunna afyttras med ypperligt frälse friheter, hvarigenom undvekes de i förhållande till lägenhetens antagliga saluvärde ganska betydliga kostnaderna för en skattläggning, dylik förrättning borde försiggå enligt mom. 3 af Kammarkollegii omförmälda cirkulär den 14 April 1824 och lägenheten derpå försäljas å offentlig auktion, antingen under skattemannarätt jemlikt grunderna i sistnämnda cirkulär, eller ock under frälsefrihet i öfverensstämmelse med Kammarkollegii cirkulär den 14 Augusti 1874 angående försäljning af åtskilliga utarrenderade mindre kronolägenheter.

Uti underdänig skrifvelse den 19 Februari innevarande år har Kammarkollegium, med öfverlemnande af två särskilda ansökningar af C. J. W. Hultström i Stolan och Jonas Johansson i Molid om erhållande af åborätt till lägenheten, understält detta ärende Kongl. Maj:ts nådiga pröfning och dervid, enär ifrågavarande lägenhet icke syntes kunna med fördel för statsverkets räkning utarrenderas, hemställt, att densamma måtte få till den högstbjudande försäljas under de i Kollegii förenämnda cirkulär den 14 Augusti 1874 föreskrifna villkor.

Sedan Kongl. Domänstyrelsen i infordrade underdäniga utlåtanden

dels instämt i Kammarkollegii förslag om lägenhetens försäljning och dels, i fråga om beloppet af det arrende, som vid utarrendering af lägenheten kunde vara att påräkna, meddelat, att någon arrendeinkomst från sjelfva qvarnstensbrottet icke vore att förvänta, men att inom lägenheten befintligt bete torde kunna betinga en årlig arrendeavgift af 25 till 30 kronor, har Kongl. Maj:t låtit detta ärende sig föredragas samt dervid lemnat ansökningarna om åborätt till lägenheten utan afseende och anbefalt Domänstyrelsen att draga försorg om lägenhetens skötsel under ett år på sätt, som kan finnas för kronan förmånligast; och har, vid det förhållande att ifrågavarande lägenhet hittills icke varit för statsverkets räkning utarrenderad samt att densamma förty, oaktadt af synnerligen ringa värde, icke kan hänföras till de i Kongl. brefven den 29 Maj 1874 och den 6 Juni 1879 omförmälda hemman och lägenheter, hvilka enligt af Riksdagen lemnadt medgifvande få å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas, Kongl. Maj:t, som lika med samtliga i ärendet hörda myndigheter anser med kronans fördel för- enligt, att försäljning af lägenheten eger rum, härmed velat föreslå Riksdagen att medgifva,

att ifrågavarande lägenhet må å offentlig auktion försäljas på de villkor, som omförmälas i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874,

äfvensom att den för lägenheten inflytande köpeskilling må få användas på enahanda sätt, som är bestämdt i fråga om köpeskillingarne för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt Kongl. brefven den 29 Maj 1874 och den 6 Juni 1879.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. R. Themptander.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott
den 7 December 1883.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern TRYSELIUS,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING,
VON KRUSENSTJERNA.

Departementschefen Statsrådet Themptander föredrog vidare:
Kammarkollegii underdåniga skrifvelse den 19 Februari inne-
varande år, deruti Kollegium, med öfverlemnande af två särskilda från
C. J. W. Hultström i Stolan och Jonas Johansson i Molid inkomna
ansökningar om erhållande af åborätt till lägenheten Låstads qvarn-
stensbrott i Vadsbo härad af Skaraborgs län, i fråga om dispositionen
af densamma, hvilken, enligt hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande
upplyst, i anseende till sitt ringa omfång, sin beskaffenhet och sitt af
skattemark omslutna läge icke lämpade sig att som kronopark bibe-
hållas och eljest veterligen icke vore för något kronans behörf erforder-
lig, hemställt, att, då lägenheten icke torde kunna med fördel för stats-

verkets räkning utarrenderas, densamma måtte få till den högstbjudande försäljas under de i nådiga brevet den 29 Maj 1874 stadgade villkor;

hwarefter Domänstyrelsen på grund af särskilda nådiga remisser afgifvit underdåniga utlåtanden, deruti styrelsen dels instämt i Kammarkollegii förslag om lägenhetens försäljning, dels, i fråga om beloppet af det arrende, som vid utarrendering af lägenheten kunde vara att påräkna, upplyst, att någon arrendeinkomst från sjelfva qvarnstensbrottet icke vore att förvänta, men att inom lägenheten befintligt betedtorde kunna betinga en årlig arrendeafgift af 25 à 30 kronor.

Statsrådet tillstyrkte, att Kongl. Maj:t måtte lemna ansökningarne om åborätt till lägenheten utan afseende.

Beträffande ärendet i öfrigt, så och vid det förhållande att ifrågasvarande lägenhet hittills icke varit för statsverkets räkning utarrenderad, och att densamma förty, oaktadt af synnerligen ringa värde, icke kunde hänföras till de i nådiga breffen den 29 Maj 1874 och den 6 Juni 1879 omförmälda hemman och lägenheter, hvilka enligt af Riksdagen lemnadt medgifvande finge å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas, tillstyrkte Statsrådet, som lika med samtliga i ärendet hörde myndigheter, ansåg med kronans fördel förenligt, att försäljning af lägenheten egde rum, att Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva, att lägenheten finge å offentlig auktion försäljas på de villkor, som omförmäldes i nådiga brevet den 29 Maj 1874, äfvensom att den för lägenheten inflytande köpeskillning måtte få användas på enahanda sätt, som vore bestämdt i fråga köpeskillningarne för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning egde rum jemlikt nådiga breffen den 29 Maj 1874 och den 6 Juni 1879;

hemställande Statsrådet derjemte, att Domänstyrelsen måtte anbefallas att draga försorg om lägenhetens skötsel under ett år på sätt, som kunde finnas för kronan förmånligast.

Hans Maj:t Konungen tacktes till denna hemställan lemna bifall och befalde, att i öfverensstämmelse dermed nådig proposition i ämnet, så lydande som bilagan litt. A. till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:

Hans Wachtmeister.